

RUDER OSN. 2003
BOŠKOVIĆ
RUDER BOŠKOVIĆ SCHOOL

ПОЛАЗАК ДЕЦЕ У ШКОЛУ

Брошура за родитеље

Полазак у школу је важна промена у животу сваког детета као и целокупне породице те је изузетно важно да за тај тренутак сви буду добро припремљени, дете, родитељи и школа.

У Руђеру посебну пажњу посвећујемо првом сусрету детета са школом. Са родитељима договарамо најбољи начин како да се дете припреми како би нову животну фазу доживело позитивно. Упознавање са нашом школом започиње кроз гостовање и боравак у нашем систему што детету пружа могућност да пре званичног поласка у школу нову средину прихвати као познату, да стекне поверење и да јој се радо враћа.

Важно нам је да од самог почетка са родитељима имамо отворену комуникацију, да им дамо релевантне информације о нашој школи и програму, да разменимо важне информација о раном развоју детета и резултате наше процене спремности детета за полазак у школу, те им пружимо пуну подршку и да већ током тих првих сусрета поставимо темеље узајамног поверења.

Вишегодишње искуство показује да процес укључења детета у наш систем протиче добро, да се деца врло брзо, и без већих тешкоћа, прилагоде.

КОЈИ СУ ПРВИ КОРАЦИ ЗА УПИС У ШКОЛУ

Гостовање - Пре него што се дете упише у нашу школу, организујемо гостовање у једној од наших група, где дете има прилику да проведе време у простору у којем ће учити, дружити се и радити, да осети атмосферу која овде влада и да доживи како изгледа један дан у Руђеру. То је добра прилика да се упознамо, да сагледамо шта детету прија, у чему се добро сналази и шта му може представљати изазов, како бисмо заједно са родитељима искористили период до поласка у школу за што бољу и успешнију припрему.

Портфолио детета - Када породица искаже интересовање за упис детета у нашу школу, важно је да прикупимо све релевантне информације о раном развоју детета, о напретку у предшколском образовању, интересовањима за различите активности из области спорта, науке, језика и уметности, као и специфичностима и навикама детета, укључујући и податке о здравственом стању и исхрани. О здрављу детета у нашој школи брине медицински стручњак.

Препоруке родитељима - На самом почетку родитељи добијају опште препоруке како да на време породични ритам прилагоде школском: потребно је да дете има оквирни режим спавања и буђења да би било наспавано и одморно за школске активности (нпр. од 21.00 до 7.00 часова) као и да ускладе кућни режим са ритмом живота у школи (9.30 – доручак. 13.30 – ручак, 15.00 – ужина)

Родитеље упућујемо и на који начин да код детета развијају **позитиван доживљај школе**: да разговарају са децом о школи и активностима које их очекују уз подстицање интересовања за оно што се у школи ради као и о важности да уважавају и поштују другаре.

Предлажемо и како да дете **припреме за полазак у школу** и што је посебно важно у првим данима, како да растанци буду мање стресни и за дете и за родитеља: да припрему и договор за долазак у школу обаве код куће, а пред сам улазак у школу (или школски превоз) **растанци** са дететом да буду **кратки**, јер дуги могу да изазову несигурност приликом одвајања. Ако дете не жели да се растане, родитељ треба да га охрабри и препусти нама, јер када дете види да је родитељ сигуран у то да га оставља у „праве руке“, дете се обично врло брзо смири и укључи у игру с другом децом и у остале активности. Уколико је самом родитељу тешко да се одвоји од детета, адаптацију може да обави други члан породице близак детету. Родитељ као извор стабилности и ослонца свог детета треба да **договори и поштује време доласка по дете** у школу или да сачека школски превоз, јер ће се тако дете осећати сигурно и безбедно у школи када родитељи нису ту.

ШТА СЕ ОЧЕКУЈЕ ОД ДЕТЕТА ДА ЗНА ПРЕ ПОЛАСКА У ШКОЛУ

Пре поласка у школу дете треба да постигне изванредан степен зрелости и самосталности, који се огледа у следећем:

- да се самостално облачи и обува
- да уме да брине о личној хигијени (да пере руке, зубе, самостално одлази у тоалет и брише нос ...)
- да само једе и да уме да користи прибор за јело
- да само брине о својим стварима
- да уме да се прилагоди на активности које трају 40 до 45 минута, да слуша, прати, учествује у организованим активностима и ради по налогу учитељице или наставнице
- да уме да се прилагоди у групи вршњака – деца долазе из различитих породица и овде су у прилици да уђу у конкуренцију са другом децом, да постепено пронађу своје место у групи, уз међусобно поштовање и уважавање, да деле простор и пажњу, сачекају свој ред;
- да науче да управљају својим емотивним реакцијама у ситуацијама када се осећају незадовољно или узнемирено поводом неког догађаја уз помоћ и подршку одрасле особе, јер су, сем интелектуалне зрелости, емотивна и социјална зрелост подједнако важне за осећај успеха и задовољства.

ДА ЛИ ДЕТЕ ТРЕБА ДА ЗНА ДА ЧИТА И ПИШЕ ПРЕ ПОЛАСКА У ШКОЛУ

Постоје деца која спонтано почну да читају и пре поласка у школу, нека деца науче да читају до првог полугодишта првог разреда, нека, веома ретко, стекну ову вештину касније.

Уколико дете показује интересовање да научи да чита и пише пре поласка у школу треба му показати, али, уколико упорно одбија да седне и ради са вама писање слова и читање, не треба га форсирати. Понекад родитељи, у доброј намери, могу покушавати да науче дете читању и писању пре поласка у школу да би оно било спремно за школу. Међутим, то није одлучујући фактор за његову успешност у школи и треба пратити када је дете развојно спремно за усвајање ових вештина.

Време када дете научи да чита и пише не утиче на успешност у каснијем учењу, јер за напредовање у учењу, сем савладавања читања и писања, веома су важне и развијене радне навике, мотивација за учење, концентрација на садржаје који се усвајају, подршка породице и високо место образовања у породичном систему вредности.

Оно на шта можете да обратите пажњу јесу вештине које су предуслов за развој читања и писања.

Пре поласка у школу пожељно је да:

- дете може да препозна реченицу као целину, речи као њене делове и гласове који их чине. Ове вештине се обично спонтано развијају са напредовањем детета. Требало би да дете може да одреди који је први и последњи глас у речи, колико има гласова у речи, бар за 4 гласа, на пример за реч „ауто“ гласове а, у, т, о. Посебно треба обратити пажњу ако после вежбе дете од 5,5 и више година не успе да одреди први глас у речи, што значи да му је потребан подстицај.
- Пожељно је да дете уме да одреди опозите једноставних придева (висок/низак),
- да има добро развијен говор
- да изговора све гласове до 6. године
- да уме правилно да држи оловку
- да може да запамти краћу песму или да преприча причу
- да црта
- да може да одржи пажњу на једној активности

Повремено родитеље занима и да ли пре школе деца треба да знају да броје: пожељно је да дете има нумерички појам броја, на пример да зна да ако десет коцкица скупимо тако што смањимо размак између

њих, да их опет има исто (10) иако заузимају мањи простор, као и да на пример, зна да реши једноставан задатак – имаш 5 чоколадица и сестра ти да још једну, колико ћеш их имати?

У случају да неке од ових вештина дете није развило то обично указује да је потребан подстицај и да ће уз вежбу и процес сазревања дете развити те функције. У нашој школи имамо успешну сарадњу са стручњацима различитих профила, који се по потреби укључују у рад и по правилу брзо се отклањају евентуалне потешкоће на путу напретка детета.

ЗАШТО ЈЕ ВАЖНА ГРАФО- МОТОРИКА

Развијање fine моторике је важна активност пред полазак у школу у функцији припреме за будуће писање.

У ту сврху можете са својим дететом радити на развијању fine моторике шаке уз помоћ сецкања маказама, прављења фигурица од пластелина, учења провлачења пертли кроз рупице и везивања, низања перлица, откопчавање и закопчавање дугмади, сецкања сличица, бојења слика у бојанкама без прелажења линије итд.

Можете радити и на подсећању на коришћење папира од горе на доле и са лева на десно, уз довршавање започетих цртежа. Користите претежно празне беле папире без линија и коцкица.

ШТА ОБУХВАТА ПРОЦЕНА СПРЕМНОСТИ ДЕТЕТА ЗА ПОЛАЗАК У ШКОЛУ

При упису у школу процењује се **интелектуална зрелост детета** која подразумева:

- развијеност **општих способности** (важне за успех у целини: развијеност говора, богатство речника, познавање појмова, способност слушања, концентрација, памћење, моторика, оријентација у времену и простору...)
- развијеност **посебних способности** важних за успех у појединим областима, које су лични печат сваког детета и чијом комбинацијом остварују простор за личну афирмацију и усмерење ка пољима посебних интересовања (касније и одговарајућим занимањима): вербалне, логичке, музичке, телесно-кинестетичке, натуралистичке, интраперсоналне, интерперсоналне, просторне.

Зрелост детета за полазак у школу је, међутим, шира од одговарајућих когнитивних способности и огледа се у усаглашености емотивног, социјалног и интелектуалног развоја. У случају да се установе извесне неусаглашености у развоју детета родитељи добијају преопоруке како да подстакну одређени аспект развоја и како да у средини дете добије више прилике да вежба одређене вештине, што је обично сасвим довољно и дете буде спремно за полазак у школу. Ако постоји потреба, по поласку детета у школу, планирају се конкретне активности и прилагођавања која ће бити у функцији подршке развоју.

КАКО РОДИТЕЉИ МОГУ ПОМОЋИ ДЕТЕТУ ПРИЛИКОМ ПОЛАСКА У ШКОЛУ

Када дете креће у школу, оно пролази кроз период адаптације на нову средину и нове обавезе.

Адаптација је процес и индивидуална је код сваког детета. Што је дете боље припремљено на промене које га чекају, то је већа шанса да адаптација краће траје и прође без тешкоћа. Дете се навикава на другачији ритам живота у односу на онај који има код куће, на заједничка правила која у школи важе за све, на то да много тога мора да дели са осталом децом у групи: пажњу, простор, ствари.

Ток прилагођавања зависи од особина детета, узраста, здравственог стања, претходног искуства и породичне атмосфере у којој дете живи и развија се. У принципу, лакше се прилагођавају деца која су физички снажна и немају већих здравствених проблема, деца која имају богата и разноврсна социјална искуства пре поласка у школу и која имају осећај базичне сигурности стечен у породици.

Адаптација се најчешће завршава у периоду од **2-3 недеље**, када највећи број деце прође кроз процес без већих проблема, а то можемо препознати по задовољству са којим дете долази у школу и спонтано изражава своје емоције, мисли и способности.

Родитељ може детету да помогне да се уклопи у нову средину и да стекне поверење у школу тако што **са дететом разговара о школи**: чувено питање «како је било у школи» може да се конкретизује: шта сте данас радили, како је протекао дан, шта су ново научили, с ким су били на одмору, коју су игру играли, уз пружање подршке и подстицаја, охрабривање и стрпљење. Током ових разговора важно је имати у виду да **поређење са другом децом нема позитиван ефекат**, јер су у старту сви различити и није поштено правити таква поређења, дете може да развије нереална очекивања да увек и у свему мора да буде најбоље или уверење да никада неће бити довољно добро. Једино важно поређење је шта дете постиже данас што јуче није могло. Уколико се пожали да нешто није умело да уради, дете можете ободрити да проба поново, да покуша на други начин, и увек пратити како напредује, истицати шта је пре могло и умело, а шта сада може и уме. Боље је **хвалити истрајност, упорност детета или неки поступак** уместо рећи да је паметно, добро, успешно.

Поред ових препорука за свакодневну комуникацију о школи важно је да родитељи код детета систематски подстичу следеће области:

- формирање и развијање **радних навика и самосталност у раду** (да само ради задатке, покуша прво само да реши и тешкоћу, пита за помоћ када нешто не разуме и да након вашег објашњења само заврши задатак)
- **емотивну зрелост**, која се може развијати кроз постизање следећих циљева: дете може да поднесе одвајање од куће без већих последица; дете прихвата личну одговорност (да успех зависи од тога колико је труда уложено и колико је испуњен захтев који се поставља); дете прихвата ауторитет учитељице(да ради по инструкцијама и усмерењу); дете може да одложи задовољства/потребе «сад и одмах» – прво да уради оно што је актуелно или важно у том тренутку, а после оно што је желело и што причињава задовољство – нпр. да уради задатак па да црта, боји, скаче, трчи...)
- **социјалну зрелост** – да се добро уклопи у групу вршњака; да уме да задовољи сопствене потребе, а да притом не угрози другу децу, односно, њихове потребе; да поштује правила понашања која важе за све.

• **развијеност пажње** – способност детета да свесно усмери мисаону активност на оно што се тренутно ради и да истраје у томе. Обим пажње на том узрастује 15-20 минута тако да су и активности у школи томе прилагођене. Када се код куће ради са дететом имати у виду ову чињеницу: радити 15-20 мин, па краћа пауза од 5 мин. па наставити са радом правећи чешће паузе.

Слободно време које проводите са својим дететом можете искористити за **учење кроз игру**: можете заједно посматрати предмете, појаве, слике и друге особе уз разговор са дететом о томе; можете слушати и читати приче, песме, гледати дечије филмове и позоришне представе уз разговор о томе (ради стимулације говора); можете се играти стваралачких игара (цртање, бојење бојанки, обрада пластелина, пертле...) или забавних игара (слагање домина, пузли, коцкица...). За дечији развој је посебно подстицајно да дете борави напољу, да се игра у природи, а пожељно је са физичком активношћу искомбиновати ментални задатак, на пример да дете броји и што брже покушава да протрчи кроз чуњеве, или да се добацујете лопом и при хватању свако каже реч на одређено слово, или да чучне ако изговорите име биљке а устане ако је реч о животињи.

ЗАШТО ЈЕ АДЕКВАТНА КОМУНИКАЦИЈА ШКОЛЕ И ПОРОДИЦЕ ВАЖАН ПРЕДУСЛОВ ЗА УСПЕШАН РАЗВОЈ ДЕТЕТА

Да би свако дете имало шансу да се даље развија кроз процес образовања и васпитања, важно је да школа и родитељи имају добру сарадњу и да раде усаглашено. Поласком детета у школу, родитељи добијају партнере у образовању и васпитању своје деце. Због саме деце, због њиховог што бољег прихватања школе, важно је од почетка успоставити што бољи однос са учитељицом, наставницима, особљем школе које је усмерено на рад са дететом. Суштина успешности налази се у одржавању добре комуникације која је редовна и отворена и коју карактерише међусобно поверење и уважавање. Само тако дете може стећи сигурност и имати јасне, уједначене ставове о томе шта се од њега очекује током школовања.

У Руђеру, поред редовних састанка са родитељима, појединачних и заједничких, на недељном нивоу обавештавамо родитеље о функционисању детета у школи преко извештаја учитеља и наставника. Родитељи користе платформе преко којих имају увид у извештаје о детету, оцене као и информације о наставном садржају, изворима који се користи, као и упутства о активностима које као родитељи могу да предузму да продубе учење у школи и подстакну код деце развој одређених вештина, ставова и особина личности детета. Редовно организујемо такозване ученичке конференције и изложбе где деца приказује своја достигнућа родитељима и осталој публици. Највише нас радује када резултати учења доведу до конкретних акција које ученици предузму, које за циљ обично имају унапређење неког аспекта школске и шире локалне средине, а често су и хуманитарног карактера.

Школа се заједно са родитељима налази на истом задатку, а то је максималан развој дечијих потенцијала. Начин да досегнемо дечије потенцијале видимо у томе што ћемо заједно са родитељима посвећено радити на развијању комплетне личности детета. У школи подстићемо ученике да буду **отворени, комуникативни, жељни знања, промишљени**, да су истовремено **брижни и принципијелни** као и да **теже балансу** између рада, одмора и бриге за своје здравље. Када је реч о вештинама, учимо их како да буду **добри комуникатори**, да добро **функционишу у групи**, да буду **организовани**, да **истражују**, да буду **медијски писмени**, да **размишљају креативно**, да **научено употребе у различитим контекстима** као и да **остану мотивисани, истрајни и посвећени у раду** и да **умеју да управљају својим емоцијама**. Те особине личности и вештине плански развијамо јер су уткане у наш школски програм као његов суштински део. То значи да је настава тако осмишљена да подстакне развој ових вештина и особина.

На развијању ових атрибута и вештина може да се почне већ на **раном узрасту**. Игра у парку, дељење играчака, спортске игре са децом су идеалне за развијање социјалних вештина, слушање прича, гледање дечијих филмова, приче из живота родитеља, бака и дека, браће и сестара, рецитовање и певање пред „публиком“ су одличне за комуникацију, а за вештине организовања ништа није боље од сређивања собе, склањања играчака, слагања одеће, постављања и склањања посуђа; слагалице, шетња непознатим делом града са родитељем су важне за вештине истраживања, а завршавање приче и решавање проблемских ситуација за креативно мишљење. Каде дете постане наш ученик родитељима редовно предлажемо конкретне активности које ће са децом радити код куће у циљу планског и заједничког подстицања дечијег развоја.

Драги родитељи, верујемо у мисију наше школе „да инспиришемо ученике да **постану часни, принципијелни, образовани и обзирни људи способни и вољни да дају значајан допринос** локалној и светској заједници“. Ако су то и ваше вредности, верујемо да ћемо вам бити одлични партнери на путу образовања деце која ће бити носиоци позитивних промена у својој ужој и широј околини, као и у свету.

Руђеров психолошки тим

